

Załącznik do Uchwały
Nr XXXIV/311/2023
Rady Powiatu Choszczeńskiego
z dnia 4 kwietnia 2023r.

POWIATOWY PROGRAM KOREKCYJNO–EDUKACYJNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE

NA LATA 2023 – 2027

Opracowanie:
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Choszcznie

Choszczno 2023 rok

Spis treści

I.	Wstęp.....	3
II.	Podstawa prawna:	3
III.	Cele programu:.....	3
IV.	Realizacja programu:.....	4
1.	Realizatorzy programu i prowadzący działania korekcyjno–edukacyjne:	4
2.	Partnerzy programu.....	5
3.	Forma i czas realizacji programu.....	5
4.	Grupa odbiorców i sposób naboru uczestników programu	6
5.	Reguły uczestnictwa i kryteria ukończenia programu	7
6.	Zawartość merytoryczna i etapy realizacji programu:.....	8
V.	Monitoring i ewaluacja programu.....	9
VI.	Źródła finansowania	9

I. Wstęp

Program skierowany jest do osób stosujących przemoc w rodzinie, a jego głównym celem jest zmiana postępowania osób stosujących przemoc w rodzinie, zwiększenie ich zdolności do kontrolowania zachowań agresywnych, a ostatecznie do zaprzestania stosowania przemocy.

Zgodnie z art. 12 pkt 8 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 poz. 1526) do wyłącznej właściwości rady powiatu należy podejmowanie uchwał w zakresie przyjęcia zadań z zakresu administracji rządowej. Opracowanie i realizacja programu korekcyjno–edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat, w myśl art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. u. z 2021 poz. 1249).

II. Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 poz. 1526);
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021r. poz. 1249);
3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno–edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno–edukacyjne (Dz.U. z 2011 nr. 50 poz. 259);
4. Uchwała Nr XXVII/229/2022 Rady Powiatu Choszczeńskiego z dnia 7 kwietnia 2022r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 – 2026;
5. Uchwała Nr 248 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023;
6. Ramowy program oddziaływań korekcyjno–edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w województwie zachodniopomorskim na lata 2021 - 2025 na lata 2021 – 2025.

III. Cele programu:

Zgodnie z § 4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno–edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno–edukacyjne, oddziaływania korekcyjno–edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu:

1. Powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy;
2. Rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie;
3. Kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie;
4. Uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
5. Zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie;
6. Naukę umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy;
7. Uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

IV. Realizacja programu:

1. Realizatorzy programu i prowadzący działania korekcyjno–edukacyjne:

Zgodnie z art. 6.1. ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 poz. 1249) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2021 poz. 2268 z późn. zm) lub ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 poz. 165).

Realizatorem programu korekcyjno–edukacyjnego dla sprawców przemocy jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Choszcznie.

Do jego zadań należą:

- rekrutacja uczestników programu,
- nadzór nad realizacją programu zgodnie z założonymi celami i działaniami skierowanymi na osiągnięcie założonych efektów,
- obsługa finansowa programu,
- monitoring i ewaluacja programu.

Uprawnionymi do prowadzenia oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych są osoby, których kwalifikacje są zgodne z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno–edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno–edukacyjne (Dz.U. z 2011 nr. 50 poz. 259);

Osoby prowadzące oddziaływania korekcyjno- edukacyjne dla sprawców przemocy są zobowiązani do:

- przeprowadzenia indywidualnej diagnozy osób biorących udział w programie (diagnozy wstępnej i poszerzonej) poprzez zapoznanie się z sytuacją rodzinną i ekonomiczną osób zgłaszających się do programu oraz rodzajem stosowanej przemocy, a także sporządzenie sprawozdania z powyższych czynności;
- podpisania z każdym uczestnikiem programu kontraktu o uczestnictwo w programie korekcyjno–edukacyjnym;
- prowadzenia listy obecności;
- przeprowadzenie ankiety ewaluacyjnej po zakończeniu programu dotyczącego oceny programu przez uczestników;
- przekazania całej dokumentacji dotyczącej programu, po jego zakończeniu, do realizatora programu.

2. Partnerzy programu

- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Choszcznie,
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach,
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drawnie,
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Reczu,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzęcinie,
- Zespoły Interdyscyplinarne,
- Komenda Powiatowa Policji w Choszcznie,
- Sąd Rejonowy w Choszcznie,
- Prokuratura Rejonowa w Choszcznie,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Choszcznie.

Partnerzy programu wspierają realizatorów programu poprzez:

- pomoc w rekrutacji uczestników,
- przekazywanie realizatorowi informacji dotyczących sytuacji rodzinnej i ekonomicznej uczestnika programu;
- pomoc w monitorowaniu sprawców przemocy przez pozyskiwanie informacji o sytuacji sprawcy przemocy i jego rodziny po zakończeniu programu;
- rozpowszechnianie informacji o funkcjonowaniu programu.

3. Forma i czas realizacji programu

Program obejmuje 65 godzin dydaktycznych, zajęcia prowadzone w ramach programu mają charakter grupowy (minimum 60 godzin) i indywidualny (5 godzin dla każdego uczestnika). Zajęcia grupowe powinny być poprzedzone konsultacjami indywidualnymi, podczas których uczestnik zostaje zapoznany z celami i przebiegiem programu. Prowadzący zapoznaje się także z sytuacją rodzinną osoby zgłaszającej się, diagnozując sytuację życiową oraz specyfikę stosowanej przemocy. Spotkanie

indywidualne może odbyć się pomiędzy zajęciami grupowymi w przypadku, gdy przystąpił on do programu w trakcie jego trwania. Zajęcia grupowe będą podzielone na boki tematyczne. Spotkania odbywają się raz w tygodniu.

Program może być prowadzony według dowolnego modelu, niemniej jednak preferowany jest model integracyjny, tzn. łączący wybrane elementy tradycyjnych modeli. Dotyczy on przede wszystkim integracji następujących elementów:

- edukacji na temat kulturowo-obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocy oraz konfrontowanie ze stereotypami promującymi przemoc,
- promocję wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny, równowartość płci oraz prawa kobiet i dzieci, a także odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych,
- stosowania procedur behawioralno–poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą,
- uczenia umiejętności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej oraz samokontroli.

4. Grupa odbiorców i sposób naboru uczestników programu

Uczestnikami programu korekcyjno–edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie mogą być osoby kierowane przez Sąd, Zespoły Interdyscyplinarne, Zespół Kuratorski, pracowników socjalnych, pedagogów, a także organizacje pozarządowe, Kościół i inne instytucje, które zdiagnozują daną osobę jako sprawcę przemocy domowej. Uczestnikami programu mogą być także osoby, które same podjęły decyzje o uczestnictwie. Warunkiem przyjęcia do programu jest przyznanie się osoby do stosowania przemocy domowej.

W programie nie mogą uczestniczyć osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz neurologicznymi, bez wcześniejszej konsultacji psychiatrycznej czy neurologicznej. Osoby te mogą być uczestnikami programu, jeżeli psychiatra lub neurolog nie zgłasza przeciwwskazań. Uczestnikami programu nie mogą być również osoby uzależnione od środków psychoaktywnych, chyba, że przeszły podstawowy program leczenia odwykowego lub są w trakcie takiego leczenia i posiadają zgodę uczestnictwa terapeuty uzależnień. Uczestnikami programu mogą być także mieszkańcy innych powiatów.

Rekrutacja do programu będzie prowadzona w formie:

- działań informacyjnych – poprzez zamieszczanie informacji na stronach internetowych instytucji, w formie ulotek na tablicach ogłoszeń, poprzez kampanie informacyjne prowadzone w trakcie imprez społeczno–kulturalnych,
- współpracy z instytucjami – przekazanie informacji do wszelkich instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. Reguły uczestnictwa i kryteria ukończenia programu

Osoby przystępujące do programu podpisują kontrakt określający reguły uczestnictwa w programie. Kontrakt powinien zawierać:

1. Zobowiązanie uczestnika do zachowania zgodnego z zasadami współżycia społecznego, w tym powstrzymania się od stosowania przemocy przez okres uczestniczenia w programie.
2. Zobowiązanie do powstrzymania się od używania środków zmieniających świadomość przed i w trakcie spotkań.
3. Zobowiązanie się do aktywnego i zaangażowanego uczestniczenia w programie korekcyjno–edukacyjnym.
4. Formalne wymogi obecności na spotkaniach indywidualnych i/lub grupowych wraz z określeniem sankcji za nieobecność lub uchylanie się od uczestnictwa w programie.
5. Zobowiązanie do udzielenia danych kontaktowych osoby pokrzywdzonej i rodziny w celu nawiązania z nimi kontaktu przez organizatora programu.
6. Zobowiązanie do wypełnienia zaleceń osób prowadzących program, w szczególności zaleceń związanych z konsultacją psychiatryczną, neurologiczną, specjalistami uzależnień na początku lub w trakcie trwania programu.
7. Zgoda na udzielenie informacji innym instytucjom (sąd, policja, kurator, itp.) o postępach wynikających z udziału w programie, przerwaniu programu lub kontynuowaniu przemocy.
8. Zgoda na udzielenie informacji przez OPS, Policję, kuratora o sposobie funkcjonowania uczestnika w rodzinie i ewentualnych zachowaniach przemocowych.
9. Uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy w rodzinie.
10. Informacja o zgłoszeniu do organów ścigania przestępstw ściganych z urzędu związanych z przemocą domową, które zostaną ujawnione przez inne osoby w trakcie uczestnictwa.
11. Zobowiązanie do utrzymywania kontaktu z podmiotem realizującym program korekcyjno–edukacyjny, wraz z określeniem sposobu i częstotliwości tego kontaktu, przez 3 lata po zakończeniu uczestnictwa w programie, w celu monitorowania sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika w trakcie i po zakończeniu programu.

Realizacja programu może odbywać się w systemie zamkniętym o stałej liczbie uczestników lub otwartym, gdzie w trakcie trwania programu dołączają nowi uczestnicy przechodząc po kolei wszystkie sesje. Warunkiem podstawowym udziału w programie jest uznanie przez uczestnika programu osobistej odpowiedzialności za stosowanie przemocy w rodzinie. Podstawowe zasady uczestnictwa:

- systematyczny udział w spotkaniach,
- powstrzymywanie się od zachowań przemocowych w relacjach z rodziną i pozostałym społeczeństwem.

O zakończeniu programu stanowi ukończenie minimum 70 % ogólnej liczby godzin programu. Uczestnik programu otrzymuje dokument potwierdzający ukończenie programu.

6. Zawartość merytoryczna i etapy realizacji programu:

- 1. Etap I – diagnoza wstępna** – obejmuje przeprowadzenie jednogodzinnego spotkania dla każdego uczestnika programu indywidualnie z osobą prowadzącą program, w celu sformułowania diagnozy wstępnej. W trakcie wstępnej diagnozy prowadzący w formie wywiadu zbiera informacje o sytuacji rodzinnej, ekonomicznej i społecznej uczestnika oraz o rodzaju dokonanej przemocy, a także rozpoznaje czy konieczne jest skierowanie osoby stosującej przemoc w rodzinie na konsultację psychologiczną, neurologiczną lub psychiatryczną, w przypadku gdy prowadzący nie posiada takiej informacji z instytucji kierującej sprawcę przemocy do programu. Z diagnozy wstępnej prowadzący sporządza sprawozdanie. Przed przystąpieniem do drugiego etapu programu uczestnicy podpisują kontrakt określający zasady uczestnictwa w programie. W wyjątkowych sytuacjach diagnoza wstępna i podpisanie kontraktu mogą być przeprowadzone w trakcie trwania II etapu programu.
- 2. Etap II – spotkania grupowe korekcyjno-edukacyjne** – obejmujące 60 godzin, w trakcie których organizowane będą zajęcia edukacyjne z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Celem tych spotkań jest wyposażenie uczestników programu w niezbędną wiedzę dotyczącą problemu przemocy w rodzinie. Treści zajęć powinny uwzględnić trzy elementy: edukacyjno-poznawczy, autodiagnostyczny, wprowadzenie i ćwiczenie zmian. Konieczny jest właściwy dobór form i treści edukacyjnych dostosowanych do specyfiki sprawców i formy stosowanej przemocy. Działania korekcyjne powinny być ukierunkowane na zmianę postaw sprawców przemocy w rodzinie uczestniczących w programie, samokontrolę własnych zachowań, rozwijanie umiejętności rozładowywania negatywnego napięcia poprzez wykorzystanie innych sposobów radzenia sobie ze stresem i zastępowania agresji oraz porozumiewania się bez przemocy. Po zakończeniu programu prowadzący przeprowadzają ankietę ewaluacyjną wśród uczestników programu, której celem jest ocena jakości i efektywności programu.
- 3. Etap III – diagnoza pogłębiona po około 20 – 30 godzinach uczestnictwa osoby w programie** – obejmuje jednogodzinne spotkanie z każdym z uczestników programu i ma na celu pozyskanie bardziej szczegółowych informacji o funkcjonowaniu i przeszłości sprawcy oraz historii przemocy w jego rodzinie, a także skonfrontowanie zmiany postaw, oczekiwań i opinii uczestników programu. W celu poszerzenia diagnozy prowadzący zajęcia powinien nawiązać kontakt z ofiarami przemocy uczestników programu i zebrać informacje o doznawanej przez nie przemocy. Ze spotkania prowadzący sporządza sprawozdanie uwzględniające konfrontacje stanu opisanego przez ofiarę jak i sprawcę oraz opis dokonanych zmian w postępowaniu sprawcy w kontekście pierwszego spotkania indywidualnego.

V. Monitoring i ewaluacja programu

Celem monitoringu jest określenie efektywności i przydatności prowadzonych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowanych do sprawców.

Monitoring uwzględnia 3 fazy:

1. monitoring realizacji programu oraz jego uczestników dotyczący obecności zakwalifikowanych osób na poszczególnych spotkaniach i zajęciach – przez realizatora programu lub inną osobę wyznaczoną do tego celu;
2. monitoring stosowania przemocy w rodzinie przez uczestnika programu:
 - badanie stosowania przemocy w rodzinie przez uczestnika w okresie uczestniczenia w programie – w trakcie trwania programu prowadzący powinien nawiązać kontakt z ofiarami przemocy uczestników programu i zebrać informację o dotychczasowej sytuacji w rodzinie.
 - badanie stosowania przemocy w rodzinie przez uczestnika po zakończeniu udziału w programie – raz w roku po ukończeniu programu przez okres 3 lat realizator powinien nawiązać kontakt z ofiarami przemocy uczestników programu oraz pozyskać informacje o obecnej sytuacji rodziny od instytucji, które kierowały sprawcę do programu.
3. ewaluacja programu – według następujących kryteriów:
 - liczba osób zgłoszonych do programu,
 - liczba osób, które przystąpiły o program,
 - liczba osób, które ukończyły program, tj. odbyły minimum 70% godzin programu,
 - liczba osób, które powstrzymały się od stosowania przemocy lub zmniejszyły jej częstotliwość – na podstawie danych z monitoringu,
 - ocena efektów programu – na podstawie ankiety ewaluacyjnej przeprowadzonej przez prowadzących program wśród uczestników programu.

VI. Źródła finansowania

Zgodnie z art. 6 pkt 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r. poz. 1249) środki na realizację programu zapewnia budżet państwa, gdyż opracowanie i realizacja programów korekcyjno–edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań w zakresie administracji rządowej realizowanych przez powiat. Planowanie wydatków następuje na poziomie powiatu, a realizacja programu zależy od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel. Wnioski o dotację wraz z dołączonym programem korekcyjno–edukacyjnym są corocznie składane w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego.